

Mây Trắng Ngàn Năm Giữa Trời Bay

Có những ngày sau một cơn mưa, trên bậc thềm ngoài hiên nhà có những chiếc lá thu phong đã ướm, nằm dán trên mặt đá xám như những chiếc lá hoá thạch đầy màu sắc. Tôi thường ra sân khi trời còn sớm, lắng nghe sự tĩnh lặng của một buổi sáng mờ sương. Rừng cây mùa thu cạnh nhà từ từ chuyển sang rừng cây mùa đông, lúc nào không hay. Mùa thu đi ngang qua, thật im lặng, theo nhịp quay của đất trời không cần ngày tháng. Và mùa đông đến rất bất chợt, bắt đầu bằng một ngày tuyết. Một buổi sáng thức dậy nhìn ra ngoài cửa sổ, thấy vũ trụ trắng tinh.

Những ngày ở Trung Tâm, có những buổi sáng khi ngoài trời vẫn còn tối, chúng tôi ngồi với nhau thật yên trong thiền đường trên hai hàng toạ cụ. Nhất là vào những sớm mùa đông. Dưới ngọn nến sáng trên bàn thờ Phật, những dáng ngồi thật ngay in rõ bóng trên vách. Trong một ngày tuyết đang rơi, bạn có bao giờ đi ra ngoài và lắng nghe sự tĩnh lặng chưa? Một sự im lặng rất kỳ diệu. Trong những khóa tu, chúng tôi cũng thường tập giữ cho mình một không gian tĩnh lặng. Như một ngọn nến không chao động. Và dường như trong sự tĩnh lặng ấy có mặt một hiện hữu rất nhiệm màu.

Tôi thấy một sự tĩnh lặng trong một khu vườn thiền, *zen garden*, ngay gọn không tí vết. Tôi thấy sự tĩnh lặng nơi một kệ sách với những quyển sách thẳng hàng. Một ánh trăng qua cửa sổ nằm bên trang kinh trên bàn viết là một sự tĩnh lặng. Mỗi khi cầm một chuỗi niệm phật trong tay tôi cảm thấy một sự tĩnh lặng sâu xa. Nhưng tôi nghĩ tĩnh lặng không có nghĩa là bất động. Trong những ngày tháng tu học tôi khám phá ra rằng, chúng ta có thể *tạo nên sự tĩnh lặng* bằng những lời kinh tụng, bằng tiếng chuông, bằng những dây toạ cụ sắp ngay hàng, bằng những ngọn nến lung linh trong buổi sáng sớm, bằng mỗi bước chân và hơi thở của tầng thân. Chúng ta tạo nên một khoảng không gian ôm ấp và gìn giữ sự tĩnh lặng.

Tôi nghĩ tĩnh lặng không phải là một sự lặng câm, nó không phải là một sự vắng mặt của âm thanh! Có người cảm thấy lặng yên khi đi dạo trên bãi biển nghe sóng vỗ, hay ngồi bên bờ suối với tiếng nước chảy, hoặc khi đứng nhìn lá thu đổi màu trên núi, hay ngắm những bông tuyết bay bay ngoài cửa sổ. Bạn có cảm nhận được sự tĩnh lặng trên một chuyến xe về quê nghe câu ca dao hát vào một buổi chiều trên đồng ruộng vắng! Không còn gì mang lại cho ta một cảm giác tĩnh lặng sâu xa cho bằng lời kinh tụng vang vọng núi rừng vào những sáng mờ sương...

Lá Rơi Có Dội Ở Trong Sương Mù

Trong những ngày tháng sống một mình ở hồ Walden, ông Thoreau kể rằng ông có thể nghe được tiếng những cây bắp đang dần lớn lên trong đêm, nghe được âm thanh của bốn mùa tiếp nối nhau đi ngang qua... Trong những khóa tu, trong tĩnh lặng, chúng tôi cũng có thể lắng nghe được tiếng sỏi dưới mỗi bước chân thiền hành, âm thanh của những hạnh phúc lẫn muộn phiền, hay tiếng của những bông tuyết bông bành rơi trên áo.

Và tôi cũng thấy sự tĩnh lặng có mặt trong những câu thơ hay bài thiền ca. Tôi nghe sự tĩnh lặng trải trên phím đàn, lắng yên giữa những nốt nhạc. Sự tĩnh lặng cũng hiện lộ từ những bức tranh thêu, trong những tờ thư pháp treo trên vách.

*Em về mấy thế kỷ sau
Nhìn trăng có thấy nguyên màu ấy chẳng
Ta đi còn gởi đôi giòng
Lá rơi có đội ở trong sương mù !*

Bạn có thấy sự tĩnh lặng trong bốn câu thơ ấy không? Trong khoá tu vừa rồi, vào một buổi sáng sớm chúng tôi cùng đi thiền hành với nhau lên đỉnh núi, chỗ có hai chiếc băng ngồi. Các bác ngồi trên những chiếc băng gỗ, một vài anh chị ngồi trên những tảng đá, nhìn qua dãy núi mùa thu phía bên kia trong nắng sớm. Chúng tôi cùng ngồi với nhau thật yên trong không gian lạnh mát dưới nắng ấm. Chúng tôi lắng nghe tiếng lá bay trên không trung, âm thanh của trời thu sắc màu, lắng nghe tiếng của mây, của từng sợi nắng...



"*Lá rơi có đội ở trong sương mù?*" Tôi thấy câu ấy cũng giống như một công án trong nhà thiền, "*Nếu như một cây ngã trong rừng vắng, và không có ai nghe, cây ngã ấy có tạo nên một âm thanh nào không?*" Chắc có lẽ ta không cần một câu trả lời, vì trong những công án chính câu hỏi mới là quan trọng! Hãy ôm ấp câu hỏi ấy trong ta, uơm nó bằng một sự tĩnh lặng. "*Lá rơi có đội ở trong sương mù?*" Tôi thử lắng nghe, và thấy có tiếng chim hót, có tiếng gió bay, có tiếng lá đổi màu, có tiếng mây trôi, có tiếng của những sợi nắng chiều còn vương trên không gian... Trong tĩnh lặng, có một tiếng khánh thỉnh lên, vũ trụ này dường như thấy bao la hơn.

Hạnh Phúc và Cây Hồng Sai Trái

Trong giây phút này, với sự tĩnh lặng, chúng ta có thể tiếp xúc được một hiện hữu nhiệm mầu. Nhưng tôi nghĩ sự nhiệm mầu ấy không nhất thiết chỉ giới hạn trong *một hạnh phúc!* Mấy tuần trước tôi có đọc một bài viết có tựa "*What's So Great About Now?*" Giây phút hiện tại này có gì là nhiệm mầu? Tôi nghĩ tác giả, bà Cynthia Thatcher, nói rất đúng. Hiện tại nhiệm mầu! Nhưng không phải nhiệm mầu *chỉ vì* trong giây phút này ta có thể tiếp xúc được với cái đẹp của một bình minh sớm, hay mặt trời đỏ hoàng hôn. Cũng không phải *chỉ vì* ta có thể nhìn những chiếc lá thu bay, lắng nghe tiếng nhạc chopin, hoặc ngồi dưới ánh trăng... Thật ra thì những cái ấy rất đẹp, nhưng không phải vì thế mà hiện tại này trở nên nhiệm mầu.

Có lần tôi đến thăm một người bạn, chúng tôi ra vườn ngồi nói chuyện với nhau bên cạnh một cây hồng sai trái chín. Tôi hỏi chị những trái này có ngọt không! Chị bảo rằng chị không bao giờ hái chúng ăn, và cũng không muốn cho ai hái. Chị trồng chỉ để có một niềm vui nhìn cây sai trái, để mỗi khi ra ngồi đây, nó giúp chị tiếp xúc được với một hạnh phúc trong giây phút hiện tại! Nhìn chị ngồi trong niềm vui với sự có mặt của cây hồng của mình, tôi không hiểu hạnh phúc ấy có chân thật như ta nghĩ, hay chỉ là một sự tạo dựng mà thôi!

Tôi thì nghĩ như bà Cynthia. Giây phút hiện tại này đẹp là vì *trong ta* có một đối tượng đẹp, chứ không phải chỉ vì *chung quanh ta* có những cái hay và đẹp. Nó nhiệm màu khi ta ướt mưa và nhiệm màu khi trời nắng ấm, nhiệm màu trong những lúc ta bước chân thành thoi, và nhiệm màu khi trong ta đang có mặt một cơn đau. Hiện tại vẫn nhiệm màu dù cây hồng vườn sau nhà có sai trái hay không! Tôi nghĩ, có lẽ ta chỉ cần tìm lại cho mình một sự thanh lặng sâu sắc mà thôi.

Sự tu tập nhờ vậy mà cũng được nhẹ nhàng hơn bạn nhỉ, vì biết rằng đâu trong cuộc đời có những khi ta không có một cây hồng sai trái, hay những ngày nắng đẹp, hay cho dù ta không có một sự dễ chịu hay một hạnh phúc... hiện tại này vẫn là nhiệm màu, khi trong ta có được một sự thanh lặng và thành thoi.

Mây trắng ngàn năm giữa trời bay.

Tình cờ tôi có dịp làm quen với một tác giả ở bên nhà, anh có viết một số sách về Phật học. Anh có gửi cho tôi xem một bản thảo về quyển sách mới nhất mà anh dự định sẽ xuất bản vào cuối năm nay. Trong đó, anh có trích dẫn một câu thơ trong bài Hoàng Hạc Lâu của Thôi Hiệu mà anh rất thích từ thời còn ở trung học, "*Bạch Vân Thiên Tài Không Du Du,*" anh dịch là *Mây trắng ngàn năm giữa trời bay.* Tôi đọc những chia sẻ của anh và có đề nghị anh nên lấy đó làm tựa quyển sách mới của mình. Đó là một hình ảnh rất đẹp, ngàn năm mây trắng vẫn bay, nhưng không gian và bầu trời ấy vẫn chưa từng xao động bao giờ!

Nhật mộ hương quan hà xứ thị ?
Yên ba giang thượng sử nhân sầu

Thôi Hiệu đứng trên lầu Hoàng Hạc nhìn khói sóng trên sông và tự hỏi:

Quê hương khuất bóng hoàng hôn
Trên sông khói sóng cho buồn lòng ai. (Tản Đà dịch)

Tôi thấy trong hình ảnh ấy có một sự thanh lặng rất sâu xa, như mây trắng thong dong trôi giữa bầu trời bao la vô cùng tận. Và chỉ trong sự thanh lặng ấy ta mới có thể nghe được cái sâu của *sử nhân* phải không bạn! Có lẽ đức bồ tát Quán Thế Âm cũng nhờ *lắng* thật yên mà ngài có thể *nghe* được hết nỗi khổ của mọi loài. Tôi nghĩ thanh lặng không phải là sự vắng mặt của âm thanh mà là ở nơi sự lắng nghe của mình. Trong những lo âu và phiền muộn, bạn hãy dừng lại và lắng nghe đi, giữa những lao đao ấy bao giờ cũng có những khoảng trống rất yên lắng. Tôi chợt nhớ đến một bài thơ của Pablo Neruda,

Giữ Im Lặng

*Bây giờ tôi sẽ đếm đến mười hai
Và chúng ta sẽ cùng giữ cho thật yên*

*Để một lần trên mặt đất này
đừng nói với nhau bằng bất cứ một thứ ngôn ngữ nào
hãy dừng lại trong một giây lát
ta không cần phải lao xao nhiều như thế*

*Nó sẽ là một giây phút rất nhiệm mầu
không vội vã cũng không còn máy móc
chúng ta sẽ thật sự có mặt với nhau
trong kỳ lạ và trong chút ngỡ ngàng*

*Người đánh cá trên vùng biển lạnh
sẽ dừng lại thôi giết hại loài cá voi
và người nông dân trên vùng ruộng muối
sẽ nhìn lại đôi bàn tay mình nứt nẻ*



*Những ai đang chuẩn bị cho các cuộc chiến tranh xanh,
chiến tranh với khí và chiến tranh với lửa
cuộc chiến thắng mà không còn ai sống sót nữa
sẽ thay áo mới toanh
cùng với nhau đi
dưới bóng cây xanh và không làm gì hết*

*Bạn có hiểu lắm tôi không,
điều tôi muốn đâu phải là một sự bất động
Vì sự sống bao giờ cũng có mặt
Cái chết, tôi nào đâu có ham thích gì mà mong*

*Nếu chúng ta đừng quá chủ quan
Cứ muốn cho một cuộc sống phải rõ ràng
phải chi ta đừng làm gì hết, đâu chỉ một lần thôi
có lẽ một sự thinh lặng lớn mệnh mang
sẽ phá tan đi mọi sầu khổ ngỡ ngàng
vì không hiểu được mình
vì nỗi sợ về cái chết.*

*Trái đất này đang dạy cho ta
khi mọi vật dường như đã điêu tàn
rồi ngày mai chúng sẽ sống lại huy hoàng*

*Và bây giờ tôi sẽ đếm đến mười hai
bạn hãy giữ cho thật yên, và tôi sẽ ra đi.*

Thình lạng không phải là một sự lặng câm. Giữ cho thật yên không có nghĩa là không làm gì hết, mà tôi nghĩ có nghĩa là ta thôi cho rằng lúc nào mình cũng cần phải làm một cái gì đó.

Trưa nay tôi ra ngoài đi dạo quanh bờ hồ có mặt nước in hình trời mây những khi im gió. Rừng cây cuối thu phía bên kia đã vàng đỏ và rụng gần hết lá. Cuối tuần này trời sẽ mưa và rất lạnh, nhưng hôm nay trời thật xanh và nắng thật trong. Có một đàn vịt trời từ xa bay về đây, chúng kêu vang trời và xà đáp xuống gây nên một vùng náo nhiệt trên mặt hồ. Và rồi mặt nước trở lại yên lặng phản chiếu trời mây như chưa từng xao động bao giờ. Đàn vịt trời lặng yên trôi.

Tôi tập theo dõi hơi thở và bước chân mình đi trên con đường nhỏ phủ đầy lá, trong nắng và gió. Không có một nơi nào để đến và tôi cũng sẽ không về đến một nơi nào. Ở đây có bước chân và hơi thở, có gió và lá, có trời trong và mây trắng, có tiếng chim hót và nắng ấm. Chúng ta có cần phải về, phải tới một nơi nào không bạn nhỉ! Trong mỗi bước chân đi, tôi sẽ tập giữ cho mình vẫn đang dừng lại cho rất yên.

Nguyễn Duy Nhiên.